

Pacient nesmie byť postavený pred voľbu medzi zdravím a poplatkom

15.6.2026 - | Verejný ochranca práv

Súčasťou základných práv na ochranu zdravia a na bezplatnú zdravotnú starostlivosť na základe zdravotného poistenia je aj požiadavka, aby zdravotná starostlivosť bola pre pacienta nielen formálne dostupná, ale aj reálne prístupná bez neodôvodnených finančných prekážok.

V súvislosti s mojou činnosťou v oblasti poplatkov v zdravotníctve sa ma pacienti opakovane dopytujú na poplatky označované ako „registrácia pacienta“ alebo „manažment pacienta“ a popisujú situácie, kedy od nich poskytovateľ zdravotnej starostlivosti tento poplatok vyžiadal. Poukazujú na to, že zaplatenie takéhoto poplatku bolo podmienkou poskytnutia zdravotnej starostlivosti alebo absolvovania vyšetrenia. Informovali ma aj o praktike niektorých poskytovateľov zdravotnej starostlivosti spočívajúcej v tom, že od pacienta požadujú pred poskytnutím zdravotnej starostlivosti okrem úhrady a podpísanie potvrdenia, že úhradu vykonal dobrovoľne.

Práve v takýchto situáciách sa ukazuje, že pacient nie je bežným účastníkom zmluvného vzťahu. Človek, ktorý potrebuje zdravotnú pomoc, sa často nachádza pod časovým tlakom, v neistote alebo v nepriaznivom zdravotnom stave. Preto nemožno automaticky predpokladať, že jeho súhlas s úhradou predstavuje slobodnú voľbu porovnateľnú s bežnými spotrebiteľskými rozhodnutiami.

Osobitne znepokojujúce sú situácie, keď sa poplatok stáva faktickou podmienkou prístupu k vyšetreniu. V takom prípade už nejde len o otázku finančnej úhrady, ale o otázku dostupnosti zdravotnej starostlivosti a ochrany základných práv garantovaných Ústavou Slovenskej republiky. Pacient preto nesmie byť postavený pred voľbu medzi svojim zdravím a úhradou poplatku, ktorý nemá oporu v zákone.

Ochrana základného práva totiž nemá byť len deklarovaná, ale musí byť vykonateľná pre každého človeka bez ohľadu na jeho zdravotný stav alebo ekonomickú situáciu. Skutočná dostupnosť zdravotnej starostlivosti sa neprejavuje len dostupnosťou zdravotníckych zariadení, ale najmä tým, že pacientovi nevznikajú prekážky, ktoré mu bránia zdravotnú starostlivosť reálne využiť.

<https://vop.gov.sk/pacient-nesmie-byt-postaveny-pred-volbu-medzi-zdravim-a-poplatkom>